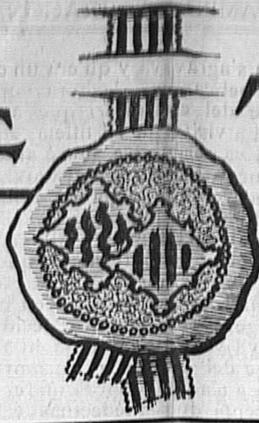

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDIC (CATALANISTA)

Any 3.—Núm. 123.—Diumenge 14 de Desembre de 1902

LO QUE VOLEM

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públics: volém Corts catalanes, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi a la organització interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia ls pleys y casus: volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

Los nous amos

Altra vegada en Silvela ha desbancat a n'en Sagasta, y han cambiat per tant los actors que dirigeixen la comedia política espanyola. Com sempre, lo trasbals que a Espanya suposa un cambi de govern, trasbals fondíssim que comensa a las més enlayradas esferas dels ministeris y acaba en las humils porteries de las Delegacions d'hisenda y dels Governos civils, s'està fent sense soroll, sense cridoria de cap mena. Dintre de pochos dias, donchs, s'haurà mudat completament la faz de la nostra política.

Això és lo que'n resulta de tots los cambis de govern en aquest desgraciat Estat: sovint, ben sovint se muda la faz de la política, però l'ànima d'aquesta política, si és que n té de ànima, que seria molt discutible, persisteix sempre. Continua regnant malgrat los desencanyis y desfetes que proporciona. Las mateixas practicas, idèntichs procediments, lo personalisme convertit en sistema, la centralització cada dia mes absorvent, l'egoisme y l'ambició més desenfrenada imperant per tot y de la manera més absoluta y descarada.

Los nous amos d'Espanya, han atrapat lo poder en mitj de l'indiferència del poble que ja no té confiança en aquesta o l'altra colla política, sabent com sap per dolorosa experiencia que totas donan lo mateix resultat. Y sinó, fixemse en lo que ha passat en la darrera crisis. S'ha resolt a favor de'n Silvela pera donar satisfacció a las ansias de l'opinió pública. No, perquè l'opinió no l'ha demanat un cambi de govern, que significa a la fi un cambi de postura del malalt; lo que l'opinió anyora y demana molt temps ha, és una mutació total del règim, una variació completa d'idees y de sistemes que vingan a enderrocar de cap y volta o per graus, segons las circumstancias, los vicis tradicionals dels nostres governants.

Un acte del nou ministeri demostra ben a las claras que no respon a las necessitats del poble. Mentre lo partit silveler era a l'oposició, no se'n cuidà pas d'arreglar o confeccionar programas pera exposarlos a la pública sanció: sa tasca's reduí a entrebancar quant més aviat millor al govern d'en Sagasta pera que aquest se cansés y li deixés expedit l'usdefruit del poder. Però tan prompte ls nous ministres s'han posat la flamant casaca, la seva primera feina ha sigut enllestit un programa y llensarlo als quatre vents, com a demostració de que poden y volen fer quelcom pera lo bé del país... ¡Com si no ho sapiguéssim encara que aquests programas fets desde'l govern no són altra cosa que vestimenta inútil ab que's vol amagar l'afany de poder, lo desij o potser la necessitat d'omplir los pahidors dels que durant un parell d'anys han permanescut en constant dejuni!

Diuen que no, que aquesta vegada va de serio, qu'en Maura vol implantar de totas maneras sas anunciadas reformas de l'administració local. Sense negarho en absolut, tenim per segur que ls bons desitjos que's suposan a n'en Maura, no arribaran tan lluny com l'enfermetat crònica que pateix l'Estat espanyol necessita, y que per molt bons que's esmentats desitjos fossin haurien de trobar en la llopada política que aquí impera tan forta y rabiosa oposició que's faria irrealsables.

Lo temps, qu'es la mellor de las ensenyansas, nos dirà si anem errats. Entre tant, creyem que's que de veniat estimem a Catalunya y'ns preocupem del seu pervindre, tenim ara més que may l'obligació d'organisar-nos de la manera més perfecta possible pera que qualsevol eventualitat nos trobi preparats. Mentre los nous amos continuan la política funesta que ha portat la decadencia de l'Estat espanyol o procuran contindre al

seva caiguda quasi inevitable, nosaltres tenim bona feina pera fer posant a Catalunya en condicions pera que en qualsevol moment puga gaudir de la complerta autonomia a que aspira.

MISSATGE

que eleyan a S. M. lo Rey Don Alfons XIII las Societats Econòmica Barcelonesa de Amichs del País, Institut Agrícola Català de Sant Isidro, Cambra de Comers, Foment del Treball Nacional, Ateneu Barcelonès, Círcol de l'Unió Mercantil y Lliga de Defensa Industrial y Comercial de Barcelona.

SENYOR:

Hèus aquí a alguns de vostres pobles que venen a parlarvos de cosas sevas molt entranhables. Abans que l'ensada a la disputa política volen aquestas cosas ésser parladas en alta conversa de poble a Rey, pera que aixis vestidas ab la serenitat de vostra alsada, portin quelcom de majestat a la lluyta en que han de ésser contrastadas.

Haveu de saber, Senyor, que no tots los vostres pobles parlan per naturalesa una mateixa llengua. Ademés de la nombrosa familia castellana, hi ha ls vaschs, quin llenguatge és trencat com la seva terra y armoniós com las tempestas del mar Cantàbrich; hi ha ls gallegos, quin accent dolçament fosch sembla barbotar remots recorts y vagas esperansas; hi ha ls catalans que parlan una llengua clara com lo mar en que Catalunya se mira agermanada ab Provensa, Italia y la divina Grecia, y que ricament matisada, és també la dels valencians, y una mica mar endintre, la dels balears; hi ha, en fi, encara altras maneres de llenguatge menys coneguts y per això més hermosos y més estimats de sos naturals en tantas ondulacions de las platjas y tants replechs de las serras de l'accidentada terra espanyola.

Certament, Senyor, que molt d'això vos és ja conegut: entre ls vaschs haveu viscut, fins los asturs haveu arribat, y a la llengua catalana vareu mostrar vostre Real apreci, en la persona de son gran poeta agonitzant. Però jés tan dolts y fins dirèm tan necessari als pobles parlar directament ab sos Reys de lo que més tenen en la seva ànima, sobre tot en lo comensament d'un regnat quant lo jove Rey està desitjós del seu poble, y'l poble de prosperitat y justicia novals!

Cert també que pera aquestas efusions solen ésser triadas alegres solemnitats y fetxas que quedan pera sempre faustas. Mes a nosaltres no ns ha sigut possible'l triarlas, puig s'ha volgut mostrarnos ja de moment com desconeixedor de totas aquellas cosas, y en nom vostre s'ha comès un agravi y s'ha despertat una alarma.

Una disposició posada fa poch a la Real firma per un de vostres ministres responsables, y que, a l'afectar l'ensenyansa religiosa, afectava lo més fondo y sagrat de la conciencia individual y social, nos ferí no sols com un agravi a la llengua que Déu nos donà pera que per ella'l coneguéssim y alabéssim, sino com una reincidencia en antigas practicas igualment lesivas y una amensada de que ja rès hi ha segur en lo modo natural d'ésser de vostres regnes.

Ab una llengua que, encara que's digui l'espanyola, no és la de tots los espanyols, se dona a tants que no ls és propia una ensenyansa que necessariament ha de quedar superficial y inactiva ja desde'l seu comensament, puig penetra com una música sobre ls sentits, sens ésser assimilada pels esperits infantils o no prou cultes.

Ab aquesta mateixa llengua s'administra justicia en nom vostre a tants súbdits que malament o gens la coneixen; lo jutge y la part no s'entenen moltes vegadas sino per medi d'interprete; y quin modo d'entendre's és aquest en cosas ab que va pel mitj la santedat de la justicia? Lo testimoni ha de ratificarse en una declaració que li llegeixen sens que puga compendre-la; l'acusat escolta'n va la acusació y la defensa; lo magistrat ha d'abandonar son criteri a una traducció, bé o mal intencionada, però may absolutament pura dels majors elements de prova, y ls jurats están exposats a cada moment a que son criteri vagi arrebatat per la corrent merament musical dels paragrafs forans. Aixis se administra entre nosaltres la justicia en nom vostre.

La suprema expressió de la voluntat

de l'individu, lo tsetament, s'escriu en llengua castellana; y com pot lo testador, que l'ignora o no la comprèn bé, apreciar si sa voluntat ha sigut ben interpretada ab un document en que una simple construcció gramatical y fins lo matis d'una paraula pot alterar o enfosquir lo sentit y torcer, per lo tant, o convertir en causa de desunió de la familia aquell darrer intent en lo que va'l repòs de la vida y de la mort?

Las oficinas de vostra administració están servidas per Agents que generalment sols parlan y entenen la llengua castellana. Y aixis veuria, Senyor, los forts pagesos, que fan feconds nostres camps, principal riquesa de l'Estat, los actius industrials que realisan en nostras ciutats lo progrés y la prosperitat material, los pobres obrers quant més humils més necessitats de consideració, tremolar com culpables devant del darrer oficial de l'oficina que, exasperat per la mútua ininteligencia, no pot atendre degudament la seva demanda y acaba per atropellar potser son dret. Y ab tot, Senyor, jés posat l'empleat per'l ciutadà, o'l ciutadà per l'empleat? ¡quí ha d'ésser apte pera qui, en un país lliure y ben administrat?

Aquestas són antigas y viciosas practicas, y si en lloch de corregirlas, vostres governs manifestan la voluntat de agravarlas ab nous desacerts com aquell a que ns hem referit, que no hem de terner per'l pervindre? Quan tot tenim a una major participació del poble en la vida de l'Estat y de l'Estat en la del poble, quan ministres y legisladors s'afanyan en implantar institucions democráticas prenentlas de paisos més avansats en la civilització; quan la vida obrera va reclamant una acció cada dia més directa y freqüent a l'govern y sos agents en los conflictes del treball, y la creació de novas escolas y tribunals mixtes que podèm esperar d'aquestas novás institucions en las que ha d'actuar molt principalment la paraula viva, lo terme tècnic que neix espontaniament en cada comarca al calor de sa especial activitat, la perfecta inteligencia de l'expressió y de sos matisos, si l'element oficial que ha d'intervenir en ellas és desconeixedor de l'expressió dels pobles en que principalment han de desenrotllarse? ¡què pot venir per això, sinó malas inteligencias y rigidesas y topaments funests y la ruina al fi del pervindre y del present?

Per això, Senyor, los que ara vos parlem, atents uns a l'estudi de las ciencias socials y jurídicas, altres vinguts de la terra, quin treball, lo més noble y pur, sembla que està més prop de Déu, altres que enriqueixen y honran a la nació en la funció més progressiva del comerç, altres, en fi, en constant contacte ab las masses obreras y la maravellosa vida de las sevas màquines, y tots plegats representants, per tant, del conjunt de l'activitat nacional en aquellas regions que tenint son verb diferent de l'oficial, Déu va volguer que no fossin las que menys alt possessin lo nom d'Espanya y son poderiu; tots plegats, Senyor, hem sentit ab l'agravi present més durs los erros passats que permaneixen y més terrible l'amensada per'l pervindre, si aquest fet de la llengua, que a tot trascendeix y de totas maneres és sensible, no obté desde lo moment una garantia legal de respecte que esmeni'l present y no deixi'l venider a mercès del capritxo, del desconeixement o de l'apassionada lleugeresa de qualsevol agent del poder executiu.

Y quan nos havem reunit pera comunicarnos aytals protestas y aytals temors y aytals esperansas, nostre impuls ha sigut desseguida unànim y irresistible. Acudim al Rey—nos havem dit—demostrémli las entranhas de sos pobles; que vegi sa conmoció y son anhel, y Ell que regna per demunt de las passions políticas y dels interessos momentanis, Ell, que a tots per igual nos ama, Ell, que és castellà y català y gallego y vasch, perque és lo Rey d'Espanya, y son Real amor viu en la varietat dels seus pobles, Ell, nos comprendrà desseguida y farà lo que mellor nos convinga, quan, com y del modo que solzament Ell pot escullir y determinar sabiantment posant nostras aspiracions en armonia ab la vida total de la nació.

Acudim al Rey—nos havem dit—y aquí nos teniu, Senyor, mostrantvos ingenuament las entranhas de vostres pobles demunt las que regneu lo mateix que demunt la superficialitat de sos camps y poblats. Sols vos tal vegada, Senyor, no nos titllarèu d'ignocents o de temeraris perque en nostras paraulas no veurèu altra ignocencia ni altra temeritat que'l amor y la confiança en l'amor.

Y si aquestas paraulas que vos diem en lo llenguatge oficial de l'Estat, po-

guessim dirvoslas y vos entèndrerlas en nostre idioma viu; si vos poguéssim parlar los catalans en català, los vaschs en vasch y ls gallegos en gallego ¡oh, Senyor! quin altre seria l'accent de nostras paraulas; quant més vos penetraríau de nostre amor y de vostra grandesa!

Allavors sentiríau tota la realitat de vostre Regne d'Espanya, y vostre Real sentiment se cenyiria d'aureolas imperials. Allavors gosaríau en la rica varietat de vostres pobles, y vos semblaria ésser un pare que té molts fills, cada un ab sa fesomia, son caràcter sos defectes y sas virtuts y sa manera d'aimar, engrandint aixis l'amor de la familia, que no és més que una ni més felis per ésser únich lo fill y molt hermós, sinó per l'amor de molts. Bogeria fóra volguerne fer de tots un de molt gran, que si aquest morís, ab prou feinas lo pare sabria sobreviure; mentres que essent molts, tots van revivint en tots y'l pare en ells junts.

Això és, Senyor, quant ara ns sentim impulsats a dirvos. Vos fareu d'ell lo mèrit que mellor vos convinga, donchs, en la terra, sols Vos sou jutge de vostres debers. Nosaltres creyem haver complert ab lo nostre com lo cumplirem sempre llealment, sians pròspera o adversa la fortuna.

Barcelona 9 de Desembre de 1902.

Senyor

A. L. R. P. de V. M.

Econòmica Barcelonesa d'Amichs del País, lo president, Felip Bertrán y d'Amat.—Institut Agrícola Català de Sant Isidro, lo President, Ignasi Girona.—Cambra de Comers, lo president, Joseph Monegal y Nogués.—Foment del Treball Nacional, lo President Lluís Ferrer-Vidal y Soler.—Ateneu Barcelonès, lo President, Raymond d'Abadal.—Círcol de l'Unió Mercantil, lo President, Jaume Serra y Jané.—Lliga de Defensa Industrial y Comercial, lo President, Joan Cantarell.

L'Orfeo Català a Valls

Ab la seva excursió artística a la culta ciutat de Valls, verificada per l'Orfeo Català, aquesta notable institució va conseguir un dels triomfs més grans y llegitims dels molts que ha recullit d'ensá de la seva fundació.

Un dia abans del senyalat pera'l concert de l'Orfeo, arribaren a l'esmentada ciutat lo president de la Junta, don Joaquim Cabot, acompanyat del mestre Millet y d'altres membres de la Directiva, entre ells los senyors Moragas, fills de Valls, a quina casa varen hostatjarse, essent objecte de las atencions més delicadas.

La Societat musical «Unió Filarmónica», noticiosa de l'arribada del president y del director de l'Orfeo Català, va obsequiarlos, trobantse aquells en lo local de l'Associació Catalanista ab una escullidíssima serenada.

A l'endemà, a dos quarts de deu del matí, va arribar a Valls lo tren que conduia ls expedicionaris, havent sigut rebuda la seva entrada a l'estació ab un gran aplauso per part de l'immensa multitud qu'esperava als orfeonistas.

Entre ls que varen anar a rebre a l'Orfeo hi figuravan la Junta en plé y tots los socis de l'Associació Catalanista de Valls, representacions de las agrupacions catalanistas de Rodonyà, Espluga de Francolí, Alcover y altras de la comarca, delegacions del Círcol Tradicionalista, del Centre de Lectura, del Centre Agrícola, de l'Unió Filarmónica y de tots los gremis de la població.

Bon punt va estar organizada la comitiva y's disposà a posarse en marxa, una banda de música va saludar als orfeonistas ab una airosa composició, mentres duas collas de xiquets, al típic sò de la gralla y del tamboril, executavan airevidissims castells.

Lo quadro resultava a la vegada imponent y emocionant de debò, essent tothom conforme en que may

s'havia produït a Valls un esclat de entussiasme com aquell.

Lo trajecte recorregut per la comitiva desde l'estació fins a Casa la Ciutat va ésser un verdader camí triomfal. Los orfeonistas ab la seva gloriosa senyera que duyan enlairada varen ésser objecte de continuadas ovacions del poble que omplenava ls carrers de gom a gom, desitjós de saludarlos. Los balcóns estavan també curullts de personas que feyan objecte a l'Orfeo d'iguals demostracions d'entussiasme, entre las que hi abundavan las noyas de la població, que dit sigui de pas, se tenen ben guanyada la fama de bonicas y amables de que gosan.

Totas las entitats de Valls, inclús lo Centre Federal y'l Círcol Tradicionalista tenian los seus balcóns empaliats y la bandera issada, excepció feta del cassino dels republicans unitaris.

Al passar la comitiva per sota ls balcóns de l'Associació Catalanista, los socis hi tiraren una verdadera pluja de fullas de llorer.

Durant lo trajecte, la banda que va anar a rebre ls orfeonistas a l'estació, va executar airoso passos dobles, y ls xiquets feren prodigis de forsa y d'equilibri, especialment al aixecar un castell pujat per sota, que ls barcelonins aculliren ab un esclat de aplaudiments com may haguessin sentit.

Un cop a la plassa de la Constitució mentres la Junta pujava a saludar a l'alcalde, y després d'haver fet los xiquets altres castells, l'Orfeo devan d'una immensa gentada qu'invasia per complert aquell lloch y bona part del carrer de la Cort, va executar magistralment «Lo cant de la senyera» y ls «Xiquets de Valls», composicions que foren acullidas pel públic ab un entussiasme indescriptible.

L'Orfeo Català va dirigir-se després a l'espayosa y hermosíssima iglesia de Sant Joan qu'era incapàs pera contenir l'immensa gentada que la va invadir.

Durant l'ofici ls orfeonistas varen cantar los goigs de la Verge del Remey y ls motets «Caligaverunt oculi mei» y «Ave verum» de la manera magistral que tenen per costum.

Fins a l'hora de dinar los expedicionaris visitaren los artístichs monuments que conté la ciutat y ls numerosos centres de cultura ab que compta, havent sigut objecte per tot arreu de grans atencions.

Alguns individus de la Junta de l'Orfeo y orfeonistas tenint noticias dels tresors artístichs y arqueològics que conté la senyorial morada dels senyors Coll, varen anar a visitarla, quedant tant admirats de las preciositats que allí s'enclouen com de la exquisida amabilitat ab que la distingida familia que n'és propietaria va rebre als visitants y va satisfar los seus desitjos.

A mitjà, trobantse la Junta de l'Orfeo y la majoria dels orfeonistas al local de l'Associació Catalanista, los xiquets de Valls los hi dedicaren un castell al peu mateix del balcó, recullint al anxeneta lo nostre benvolgut amic don Joaquim Cabot com a president de l'institució.

A la tardé, a dos quarts de quatre, va donar comens a l'elegant Teatre Principal lo concert, pera'l qual s'havien agotat totas las localitats y entradas, figurant entre ls concurrents al acte, qu'eran numerosíssims, las familias més selectas de la ciutat.

L'aparició dels orfeonistas al escenari va ser saludada pel públic ab grans aplaudiments.

Totas ls composicions que figuraven en l'escullit programa que tenian previament anunciat varen ésser interpretadas per l'Orfeo de la manera afiligranada a que ns té acostumats, entussiasmant de debò a la concurrencia que no regatejava ls aplausos als concertistas.

De la primera part va haver de repetir-se, a prech dels concurrents la xamosa cansó popular «La Gata y

en Belitre» y de la segona «L'Emigrant», «Cansó de Noys» y «La mort del Escolá».

Lo concert acabà ab lo monumental «Credo» de la Missa del Papa Marcello que, com per tot arreu valgué als orfeonistas una ocasió colosal.

Després d'èsser obsequiats los orfeonistas en lo mateix local del teatre ab un brenar, varen dirigir-se a l'estació pera emprendre'l viatge de tornada a Barcelona, anantlos a despedir un numerós; públich que a l'arrencar lo tren esclatà en viscas a Catalunya que foren contestats pels orfeonistas ab viscas a Valls.

No acabarem la present ressenya sense fer constar que l'ordre va ésser complert, fentse, per lo tant, inútil l'intervenció de las foras de la guardia civil que varen concentrarse a Valls, com era d'esperar, donada la cultura de l'esmentada ciutat y la serietat qu'és característica de la primera de nostras entitats musicals.

Tampoch volèm deixar de fer esment de qu'en cap dels llochs ahont se dirigiren los orfeonistas a fer consumacions varen acceptalshi l'import de las mateixas, arribantse a donar lo cas de que haventse indisposat una senyoreta corista, que va ésser assistida pel secretari de l'Orfeo, doctor León y Luque, lo distingit farmacèutich de Valls, doctor don Isidor Murtra, va negarse terminantment a acceptar lo preu de la fórmula despatxada.

Tots aquests detalls, en mitj de l'entusiasme general de la població, que no va minvar en tot lo dia, faràn que l'Orfeo Catalá conservi una eterna memoria de la seva excursió artística a la ciutat de Valls, per lo que'l felicitem, aixís com als elements catalanistas de la mateixa, que, fentse ressó dels desitjos dels seus compatriotas, varen organisar la visita.

F.

Un cara-girat á Montroig

Ab la natural indignació llegim en nostre estimat confrare *La Veu de Catalunya*, lo següent:

«Sempre hem procurat tenir las dedugas consideracions socials a totes las personas, mes hi há fets que revoltan, com lo que sabèm de certa persona, que ab tota la premeditació está malmenant las ensenyansas divinas del Catecisme y'l més fonamental de la nostra terra catalana: la nostra ben aimada llengua, que Déu nos ha donat.

Ara hem de patir a Montroig un mestre que s'ha diu Emili Soler, fill de Canet de Mar, d'aquell poble ahont una munió de bons catalans dirigiren al ministre Romanones una valenta protesta contra'l desgraciat decret que ha foragitat tota la terra catalana.

Lo primer que ha posat en práctica aquest decret ha sigut aqueix mestre de Montroig, l'Emili Soler, fill de Canet de Mar, y ho va fer ab tot rigor, ampliantlo pel seu compte, donchs que se'ns diu que castiga a las pobres criaturas, deixebles sevas, perquè parlan entre ells en català en los moments d'esbarjo que tenen a la escola.

Que se'n enteri'l *bota-fuegos*, lo celeberrim inspector-espia Sr. Tejero, pera que tot seguit lo proposin pera un ascens, en pago de sa desllealtat a la seva terra, y és necessari també que sápigam tots los bons catalans qui ha sigut lo primer cara-girat de Catalunya, lo que primer ha volgut menyspreuar la llengua que va aprendre de sa mare quan l'alletava.

Aquest cara-girat és lo mestre de Montroig, poble del Camp de Tarragona.

Ha fet això de sa plana voluntat. Ningú li ha manat. La Junta provincial d'Instrucció pública no ha circulat cap ordre, ni hi há cap altre mestre en tots aquests voltants que hagi fet tan antipatriòtica acció.

Pel poble's diu que realment això ho ha fet pera veure si pescava quelcom, però'm sembla que vá errat de comptes, perquè a bon segur los vents no aniran pel cantó que pensa.

Al poble ha causat una mala impressió entre totes las personas una mica ilustradas que saben capir la trascendencia de la qüestió que foragita actualment a tota la nostra terra y totes ellas s'hi han posat contra y n'han protestat. Molt més mal efecte ha causat perquè d'un quant temps a n'aquesta part lo jovent de Montroig se dexondeix y mostra cada dia més afició al cultiu de la llengua catalana com ho prova'l fet que las duas companyias d'aficionats al teatre, únicament volen representar obras catalanas. Aixís, diuen ells, enaltime la nostra llengua y de las grans homes que l'han conreuada

com en Verdguer, Pitarra, Aribau, etzètera.»

Pot estar satisfet lo celeberrim inspector: ja ha trobat qui respóngui a las sevas ximplerías.

¿QUÈNTO O HISTORIA?

A l'Excm. Ajuntament de Tarragona ho conto tal com ho van contar: ja que tants punts de semblansa ab lo que en aquesta ciutat passa, bé podria ésser li servís de saludable ensenyansa.

Diuen que en una ciutat que de tot tenia: bonich y lleig, antich y modern; plá poch, molt de costarut; que a l'estiu la banyava un sol esplèndid sens que fos xardorós ni ofensiu perque la refrescava, de mar y terra, la fresca y agradívola brisa. Assotavanla de quant en quant forts vents, que ab sa fúria benèfica sanejavan lo claríssim ambient que la cubria, de las marfugas que's poguessin presentar, si haguessin fet us de las moderns mangueras de rech, per evitar l'asfixiant atmósfera pulvurulenta que tant danyava ulls y pulmóns. A l'hivern no era pas freda ab excés, perque gaudia d'un clima isleny, donchs lo mar li llepava'ls peus constant y carinyosament en bona part del seu circuit, com si'ls hi volgués rentar, ensenyant aixís a l'Ajuntament que la llimpiesa és higene, que l'higene és salut, que la salut és vida, riquesa y benestar. A que freda no fos y l'hivern semblés una primavera freda, hi ajudava l'estar cuberta per la part del Nort, per altas, groixudas y antigas murallas, que rebían lo vent més fret sens deixarlo entrar.

Tenia aquella ciutat grans y meritosos monuments dedicats a Déu, grans establiments al vici destinats, poch molt poch destinats al treball. Escassíssimas xamenyas gegantinas que ab volbas fumarosas donguessin mostra d'activitat y vida, demostravan que allí la fabricació y l'industria a penas si existían, y que'l comers agonitzava. L'agricultura no podia ésser pas molt important, perquè aquell terme municipal, lo conquitian, en gran part, montanyas rocosas, estèrils per necessitat. Los habitants que la poblavan eran en general, apátichs, indolents, peresosos, propi, segurament, de la topografia qu'ocupava y de las costums que per atavisme y sugestionats per l'exemple havían adquirít. La regian corporacions qu'entreguadas en fer política de baixa estofa, per ellas lo benestar dels ciutadans era l'última paraula del credo, y per això no veyan queaquella ciutat no era comercial, ni fabril, ni industrial ni agrícola; y que en cambi tenia una gran historia y unas excelents condicions de salubritat, que ab l'ajuda d'un poch d'higene y una mica de bona administració, haurían pogut ferla la més sana del món, éssent causa d'enveja a tothom, y de necessitat per habitarla a tots los que buscan y tenen medis per viure sans y bons. Tenia aquella ciutat antichs palaus y modernas casas que palaus semblavan, y casas miserables, que mellor semblavan cabannas; aquestas albergavan a sers desheretats de la fortuna que vivían morint de la més espantosa miseria, tanta, que no'ls permetia ni tenir assistencia de metge y medicinas durant las sevas enfermetats, donchs que las corporacions que com l'Ajuntament, devían cuidar d'aquests pobrets malalts, per ser homes iguals que'ls demés, havia establert un servey de metges y apotecaris, tant deficient, que va passar lo següent, malgrat las exortacions y avisos d'un periòdich setmanal que en aquella ciutat surtia.

Era l'any de gracia de 19... qu'un matrimoni pobret, ab tres o quatre fills, vivia (si viurer se pot dir lo menjarse'l producte que'l marit guanyaba tirant a l'art), vivia, diuen, en un carrer anomenat dels Ferrers (encara que de ferrer no n'hi havia cap), número no'm recorda, quan un dia, una filleta, a principis de Novembre, cau malalta de serampió, segons diagnòstich de sa desventurada mare y comaras del veinat. Trovants'ls pares sense un centim de economias, (per no permètreras sos petits guany), van determinar passar aquella malaltia sense assistencia facultativa, y solzament ab los cuidados d'aquells pares carinyosos, que'l cor se'ls feya trossos de pensar ab los perills de mort de sa filleta. Déu va permetre que aquella criatura salvés los perills de moment; però no van deixar de presentarse complicacions que varen obligar a la mare a pendre otras determinacions, y alashoras, sabent que la ciutat tenia, sense que cap lley li obligués, un consultori, allí va acudir per espay de uns quants dias, fins que son cor, trinxat de pena, va compendre que

sa filleta s'aggravava y qu'era un crim portarla pel carrer. Alashoras aplicó al metge del consultori que anés a domicili a visitar a sa filleta; aquell metge li va respondre, no sé ab quin fi, que anés a avisar a las set y aixís varen quedar. Mes aquella mare que no podia disposar de criada ni del seu marit, qu'era a l'art, per vetllar aquell fill de las sevas entranyas, que per moments veyia morir, ja las va sentir las set, mes no podia anar en busca del metge... però per fi se decidí per anarhi y'l va trovar que ja hi anava lo metge del consultori portant l'esperansa a n'aquella pobre mare, visità y receptà duas medicinas y després va entaularse aquest diálech:

Metje: Ara, cobrar.

Mare: Què diu senyor metje?

Metje: Que no fiem.

Mare: ¿Que li haig de pagar quelcom?

Metje: Una pesseta.

Mare: ¡Verge Santíssima, ajudème! (Tira d'un calaix, treu l'única pesseta que tenia y diu:) Tingui senyor metje, no queda un centim a casa!

Metje: ¿Vol que continuí?

Mare: ¿Què li sembla'l meu fill?

Metje: No tingui cuidado.

Mare: ¡Donchs no torni que no'l podria pagar!

Metje: Bona nit tingui.

Mare: De manera que'l metje diu que no tingui cuidado pel meu fill, ¡oh, quina ditxa! ¡ah! però m'ha fet duas recetas, ha de pendre las medicinas, ¡Déu meu! ¡Déu meu! valen diners y no hi ha un centim a casa. Su: corrents, l'apotecari li diu que las medicinas valdrán set rals, diu que las fassin y fuig a trobar sas veinas com ella pobres, però caritativas; li donan los set rals, va, pren las medicinas, paga a l'apotecari y corrent a casa a donarlas a sa filleta. ¡Després d'una hora sa filleta moria omplint de dol aquella trista casa!

Al dia següent, 26 o 27 Novembre d'aquell any, dematinet, va'l pare a casa'l metje perque li firmi la papeleta de defunció; lo metje desde'l llit li firma y tan satisfet s'hi tomba!

Una persona caritativa, avergonyida d'aquest fet, lo va publicar en aquell mateix periòdich setmanal que tants avisos y exortacions havia dirigit a l'Ajuntament. Aquest, cansat ja de tantas malifetas, formá un expedient per destituir a n'aquell metje sense entrar en aquest va corre a casa'ls pares desconsolats, plorant y suplicant que desmentissin la veritat baix promesa formal de tornarl'hi la pesseta, però aquells pares pobres y desconsolats no van volguer mentir pels diners; preferiren la seva miseria ab tranquilhat de conciencia.

L'Ajuntament avansava las diligencias de l'expedient, lo metje veyia que estava perdut si n'ós valia d'un recurs suprém; si nó feya surtir aquell *galús* que tanta por y respecte feya a l'Ajuntament d'aquella ciutat. Ja la sentencia estava a punt de ser dictada, a pesar dels gestos y contorsions del *galús*, quan aquest, fent ús de tota la seva marrulleria que diuen que era molta, aixís que tots anavan a votar la destitució del metje, pega un brinco al mitj del públich y ab totes las foras dels seus pulmons va fer: *¡Marrrrrrramau!* S'espantaren tots los regidors y votaren a favor del metje y en contra dels malalts pobrets d'aquella desventurada ciutat digna de mellor sòrt.

Como me lo contaron te lo enento: Si'n pot treure patró que li serveixi, la ciutat de Tarragona, se darà per satisfet,

X.

Comentarios

¿Curará?

Lo malalt ha cambiat altra vegada de metje. ¿Entendrà aquest la malaltia que consumeix a Espanya? y cas de conèixerla ¿posará tota la seva ciencia pera curar al malalt? No ho sabèm, per més que'ls bons propòsits que animan al nou govern sembla que deuran inspirar alguna confiansa; però estèm ja tan escarmenats dels bons propòsits y de las bonas intencions de tots los politichs quan pujan al poder, que'ns temèm succeïxi ara lo de sempre: que las bonas intencions no passin de tals y que tot segueixi tan malament o pitjor que abans.

Dels Silvelas, Villaverdes y Datos, ja sab tothom lo que'n pot esperarse; res de bó. En quant a Maura, ja és una altra cosa. Se'l considera de més talent y de més energia que als altres y no és home tan gastat, puig fá temps que no ha sigut ministre. Ademés, és l'únic que veje una mica clar la situació de Cuba, y redactà aquellas célebres reformas en sentit autòndich, que tiraren per terra los Romero-Robledos y'ls incondicionals cubans. Ademés diu que Maura ha

sigut imposit, per qui pot ferho, y en lo lloch que ocupa, ab gran disgust d'en Silvela que en aquesta situació vé a representar lo número dos.

Tot això fá, qu'en Maura dongui'l tò al ministeri y que las regions més avansadas tinguin alguna esperansa en las radicals reformas que s'anuncian pera deturar la devallada. Nosaltres, aquesta confiansa sols la tenim a mitjas y casi ni a això arriba, perque coneixèm de sobras als politichs de Madrid y sabèm que *la cabra siempre tira al monte*.

En Maura, voldrà de bona fe, d'això casi n'estem segurs, fer quelcom radical en materia de reformas; però, ¿lo deixarán fer? Es molt duptós. Los Romanos, Romanones, Morets, Canalejas y demés fracasats, no canbiaràn tan radicalment que deixin passar avuy, lo que ahir combateren a sanch y a foch. No'ns voldríam enganyar; però si en Maura, decentratista massa, si concedeix a Catalunya una milèssima part de lo que demanem.... lo farán saltar del ministeri de la mateixa manera que'l feren saltar quan las reformas de Cuba. Després vindrà lo que Déu vulgui; però los de Madrid, los politichs s'entén, no's donan sinó quan la cosa no té remey.

Maura farà; però'ls altres que són los més no deixarán que fassi. Al temps.

Nos ab nos

Com no's ho poden dir per escrit, perque ho tenen privat del metge, los conservadors nos feren sapiguer de paraula que haviam pecat de maliciosos al suposar que's preocuparen desde'l primer moment de la qüestió de l'alcaldia, puig en la reunió que celebraren no's parlá poch ni molt d'aquest assumpto, ni hi pensan.

La pressa que's donaren en desmentir lo que deyan, no fá suposar que apuntarem bé, y que si ara's volen fer los desmenjats, és perque sospitan que'n Maura no'ls hi donará facilitat pera recorrer a certs procediments en extrem expeditius. Que'ls conservadors s'han ocupat moltes vegadas, y darrerament ab molta detenció, de's medis que podrian posar en práctica pera enderrocar a Pallarès, nos consta per conducte molt autorisat; ara que vulguin amagar las sevas intencions pera no fer, en cas de fracás, un paper ridícul, és més que natural y'ls hi alabem la prudencia.

Per cert que l'entrada de'n Maura a Governació produí un *refredament* general a ca *La Opinión*, quin periòdich transmeté lo diumenge als seus lectors lo *fret* dels que l'inspiran, per medi d'un *suelto* curt, sense expressió ni entusiasme, de quatre llochs comuns; semblava que donessin compte de la pujada al candelero de personas del vehinat.

En Maura pera'ls conservadors de aquí és una incògnita, y un gran perill si porta a la práctica no més que la meytat dels projectes que anuncia. Per això estàn que la camisa no'ls hi arriba'l còs, y mitj arrepentits de la política inhàbil seguida en aquesta provincia, que'ls hi barra las portas per tots cantóns. Es l'inconvenient que té l'esperarho tot del favor oficial, y no enrecordarsen del país per res.

Veurem com se desenrotllará tot això; però tal com van las cosas, és més que segur que'l grupet conservador d'aquí—a la comarca ja no'n quedan de conservadors—passará més de quatre disgustos y's tindrà de *comprimir* molt, lo mateix en alcaldias que en actas de diputat.

CARITAT

Lo llegat Guardiola

Ja componentse l'article anterior, com evocada per los desitjos vehemets en ells expressats, va circular per la premsa diaria la grata nova de qu'un arxi-milionari d'aquesta provincia llegava en son testament, als establiments benèfics de Barcelona, Reus y Tarragona, tres milions de duros.

Rés han fet, que jo sápigam, la Diputació ni l'Ajuntament de Tarragona, per enterarse al detall de nova tant important per aquesta desventurada provincia y més desventurada Tarragona; però si gaudíssim d'aquella Diputació y Ajuntament models, que en articles anteriors tinch esmentats, haurían una y altre procurat indagar los fonaments de veritat y forma de aquell llegat, posant en planta quants mitjos estessin a la seva mà per poder gaudir quant ans los beneficis pels pobrets boijos, vellets, inválits y malalts pobres de la provincia.

Fentho aixís haurían sapigut que'l excelentíssim fill de nostra provincia D. Joseph Guardiola Grau, a més de

dotar esplèndidament a sa filla donya Dolors y a sa viuda l'Excm. donya Rosari Segimont de Guardiola, deix l'us de fruit d'uns dotze milions de duros a abduas per mentres visquin, y una vegada mortas nomena herèus de confiansa d'aytal assombrosa fortuna a son gendre y a l'Excm. senyor Arquebisbe de Tarragona, per repartirla entre'ls establiments benèfics en general y especialment als de vellets y criaturas de Barcelona, Reus y Tarragona.

Haurían sapigut més encara; haurían sapigut qu's tracta d'un arreglo testamentari entre las parts més interessadas, y que d'aquest arreglo pot dependre'l que immediatament poguém gaudir de l'incomparable caritat del may prou alabat, Excm. senyor D. Joseph Guardiola, o tingui que desapareixer d'aquest mon l'actual generació per gaudir d'aquells tan necessaris beneficis.

Sapigut això, que a mi'm consta per conducte que'm mereix enter credit, no hi ha cap dupte que la nostra Diputació, Ajuntament, tot Tarragona y tota la provincia en massa, se desvetllarian per anar ahont convingués, suplicant y exposant nostras necessitats, perque quant ans, aquells que poden, aixequessin los establiments benèfics que necessitem, un hospital, manicomi y hospici provincials, per regalarlos a la Diputació, glorificant aixís lo nom de Guardiola (qual nom podrian ostentar dits edificis) com refugi de totes las desgracias d'aquesta provincia, glorificant a l'ensemps a la viuda desconsolada y als descendents del difunt que a. C. s., omplintlos a tots de benediccions y alabansas tots los habitants d'una provincia contenta, felis y agrada.

Una vegada això lograt, que no crech fos impossible, perque'l terrer está assahonat per rèbre y germinar l'aytal idea, no necessitarían, ni'l Capítol ni l'Ajuntament de Tarragona, hospital de caràcter local, y, per tant, podrian cedir a l'hospital, manicomi y hospici provincials tots quants drets, mobles y immobles tinguessin; l'Ajuntament, a cambi de poguer disposar de's terrenos que quedessin després de derribar teatro y hospital actuals, focos un y altre de malalties sens fi, terrenos que podria aprofitat pera fer una gran plassa mercat fins al carrer d'August, sens perjudici de darli comunicació per passatjes ab lo carrer del Comte de Rius y Sant Agustí per mellor airejament y desinfecció; al Capítol a cambi de la presidencia nata ab veu y vot de calitat en la persona de l'Excm. Senyor Arquebisbe, de la Junta d'hospital, manicomi y hospici provincials que's formés.

Llensada aquesta idea sobre un fet d'actualitat, perque la reculli qui vulgui, ab més aptituts, influencias y mèrits que jo, per treurer tot lo profit possible l'higene, y per tant lo benestar y la salut de Tarragona y sa provincia, acabem passant a veure lo que restaria fer a nostra Diputació model.

Malgrat quant deixo senyalat, quelcom més faria aquella Diputació; procuraria que no faltessin ni sobresin empleats, Los retribuira a tots molt bé, no consentiria que cap càrrech fos desempenyat de franch ni per mesquinas gratificacions, en cas de permètreho vigilaria molt tots los serveis y especialment los gratuits o mesquinament gratificats, *por aquello de que la torta no le costase un pan*, y al que atrapés en la més petita extralimitació concient, lo destituiria inhabilitantlo per sempre més per desempenyar empleo en los càrrechs deperent de la Corporació. Si tant per això com per altre assumpto qualsevol, la política centralista li posés entrebanchs, protestaria enèrgicament fent us de la seva independencia; si aixís no lograva lo que en sa conciencia fos de utilitat per la provincia, dimitiria en massa donant una prova patent de que desempenyavan lo càrrech, no per contemporisar o fer lo caldo gras als politichs d'ofici, sinó per la confiansa que'ls havia depositat la provincia, segura de que'l desempenyarian fent gens de política y si molta y bona administració, baix la base del sacrifici y de l'abnegació, y fent us sempre dels purs sentiments de recta justicia y desinteressada caritat.

A. RABADÀ

(Seguirá)

A l'Arqueològica

Com estava anunciat, lo dijous se celebrá en lo saló de la Diputació, la sessió inaugural del present any la Societat Arqueològica-Tarragonina. Presidí l'alcalde D. Joan Pallarès, qui tenia a la dreta als Dr. Costa y senyor Querol y a l'esquerra al Sr. Es-

Pastillas Morelló

Obran per inhalació dels agents antissèptics, anti-catarrals i anti-asmàtics que's desprenen mentre van desdentant per la boca. Curan la **TOB, REFREDAT, BRONQUITIS AUFEC, CATARROS, RONQUERA, ABCESSOS PULMONARS**, etc., etc.
Farmacia de l'autor, Porta de l'Angel, 21 y 23 Barcelona

Comissions y Representacions

DE PRODUCTES NACIONALS Y EXTRANJERS

Centre d'Informació Comercial

Sixto Villalba.—TARRAGONA

plugas y Dr. Balsells. La concurrència molt nombrosa y distingida, abundanthi hermosas senyoras y senyoretas.

Lo secretari Sr. Ruiz y Porta, després de donar compte d'una carta de D. Manel Salavera manifestant que'l Sr. Amer, digne ex-governador de aquesta provincia, desitjava se'l considerés com a soci de l'Arqueològica; llegí una ben escrita memoria donant compte dels treballs portats a cap durant l'any y demanant la cooperació de tots los tarragonins pera aixecar lo projectat edifici destinat exclusivament a Museu.

Seguidament lo distingit escriptor Sr. Gibert, dona lectura a una notable y erudita disertació sobre las ideas religioses y cultes dels diferents pobles que han viscut a Tarragona, fent aplech de gran nombre de citas històriques, que avaloran la meritíssima obra del senyor Gibert. Fou molt aplaudit per l'auditori, y no cal dir que'l treball del Sr. Gibert está escrit en català.

Lo Bibliotecari provincial don Eduart Gonzalez, llegí un acabat estudi de *El arte tipográfico en Tarragona durante los siglos XV y XVI*, que merescia las alabansas de tots los que l'escoltaren, per la correcció y enlayrats pensaments que atresora.

Després, D. Ferrán de Querol pronuncià un hermosíssim discurs, que sentim no poguer transcriure íntegrament, agraint a Tarragona'l concurs que vé oferint a tot quant tenim de millor enlayrament de l'Arqueologia. Diu que ha observat en la concurrència gran satisfacció per lo fet, nou en semblant acte, de llegir-se un treball en llengua catalana, lo que no'l sorprèn perquè en las grans solemnitats l'home's sent inclinat naturalment a usar la llengua materna.

No vol dir això, que s'hagi de renegar del castellà, que ha llegit y admirat en Balmes, Santa Teresa, Cervantes, Fr. C. Gonzalez y tants altres ingenis que l'han enriquit, tributant de pas un calorós elogi a l'insigne Pereda, que en opinió de l'orador, és lo primer dels autors castellans. Però lo castellà per molt rich y hermós que sigui, l'escolto però no m'arriva a l'ànima; lo que'm conmové, lo que m'entusiasmava, són aquells sublimes *Cants místics* y las inmortals estrofas de *L'Atlàntida* del gran Verdader.

En un entusiasta periodo fá una hermosa y eloquent comparació de lo que significa pera'l cor dels catalans la llengua castellana y la catalana; la oficial se respecta, però la nostra, la de casa s'estima y's defensa si convé fins ab la propia vida. Per això estimem la llengua catalana, que ha tingut grandíssima importancia en èpocas que'l castellà no pesava gaire en la filologia dels pobles culte.

Acaba fent constar alguns fets memorables de l'història en que grans homes feren ús de nostra estimada llengua, en moments crítics de aquells que parla'l cor.

Llarchs picaments de mans coronaren lo brillant y patriòtic discurs del Sr. Querol, a qui enviem nostra més entusiasta y coral felicitació, malgrat avuy no poguèrem ocuparnos detingudament de son treball, lo que ab molt gust farèem en lo proper nombre.

Després de breus paraules del senyor Pallarès, se donà per acabada tan interessant sessió.

L'esperansa del pagés

Vora a un canyar adofat un pagés de goig plé'l cor, mirava com llur sembrat anava, boy mitj granat, tornantse de color d'or.

Ab regositj consemblant contempla la penjaella del fruit que coloreja entre'l fullatge, abundant en cada arbre s'arrestella.

—Eguany, Déu sia lloat, pagés los deutes contrets, penso, y crech no anar errat, que encara m'quedarà blat per donar pá als meus fillets.

Aixís dient, son cor glatia ab l'ànima esperansada, y a impuls del pler que sentia,

una llágrima corria per sa cara assolejada

Ambits faltan a son pit pera càbrehi tanta fruició; mes de sopte llensa un crit, y'l fá adressar esbalait l'hòrrit esclafit d'un trò.

Torbat... mitj espurnejant sa vista escampa lleugera; y altre trò més reumbant, après d'un llamp flamejant, comou la terrestre esfera.

En busca d'amagatall planyivol piula l'aucell; y vorejant l'estimball, corre del puig a la vall la mansa ovella ab l'anyell

Trist udola'l cá lleal; inquiet renilla'l corcer; y de la conca al tossal, porta sos bous al corral a correueta'l bover.

Mentrestant la nuvolada que éll mira ab fundat recel, de malignitat prenada, vá estenentse per l'amplada de la brèdula del cel.

La tempesta s'aveina... del trò erèixen los rebrams... y al vent que s'arremolina s'alsa espessa terbolina que esquèixa'l serpeig dels llamps.

Esborronat pel remor que se sent poch llunyada. —¡Pedra!—exclama ab desconort; —¡pedra!... ¡fillets del meu cor... ja no us podré donar pá!

La calamarsada avansa tronxant desde'l plá a la serra tot quant a son pas alcansa, y ensemps tronxa l'esperansa del pobre esclau de la terra.

Tals destrichs, a l'hom més fer farian descoratjar; cada arbre és quasi un claper; y'l que era abans rich verger, és ara blanch codolar.

En un supols perdut tot: ni un brí de blat... ni una planta... ni un pom de fruita... ni un brot... y al doldres del cruel assot, sols una idea l'espanta.

Trèmol, las mans al junyir remunta sos ulls a Déu; y entre suspir y suspir, no més se l'ou repetir: —¡Fillets meus... que menjarèu!

¡Ah! Prop d'un any d'encoblar al fret y al cremor del sol suhors y sanch pera aixecar a l'esperansa un altar l'honrat obrer camparol!

Y vé'l fat ab la má airada, sens pietat y d'ira enés, de sa clava a la brandada s'enderroca esnuclada l'esperansa del pagés.

Y que més? La filotxera que'ls vinyars ha destruit; y en mitj de sa pena fera, demana y ansiós espera los auxillis de Madrid.

Mes ¡ay! que dels governants obté un INRI per resposta decretant que'ls catalans paguin lo que als castellans costi'l matar la llangosta.

PERE GRAN MARCA.

Sants de la setmana

Diumenge, dia 14 de Desembre, III d'advent.—Sts. Nicasi y Pompeu bs.—Dilluns, 15.—St. Eusebi b. y mr. y Cristina.—Dimars, 16.—Stas. Albina vg. y mr. y Adelaida emp.—Dimecres, 17.—Sts. Llátzer b. y Franch de Sena. (Dijuni).—Dijous, 18.—Nostre Sra. de l'Esperansa o de la O.—Divendres, 19.—St. Nemesi mr. y sta. Fausta vg. (Tèmporas, Ordres, Dijuni).—Dissapte, 20.—St. Domingo de Silos ab. (Tèmporas, Dijuni).

Quaranta horas: continúan a l'Iglesia de Religiosas Beatas de St. Domingo y dimars comensarán a l'Iglesia de St. Agustí.

NOVAS

Demá, y de segona convocatoria, tindrà lloch la Junta de vocals associats pera l'aprobació dels pressupostos municipals de 1903.

Aquests pressupostos, lo reglament de l'escorxadó y sobre tot lo no haver pogut conseguir l'aument de sòu de certs, o més ben dit, cert empleat, té descontentos als elements caciquis-

tas de l'Ajuntament, que per primera vegada s'en recordan que la Junta d'associats pot servir per alguna cosa.

Aixís s'explican los treballs que han vingut fent pera veurer si podian conseguir una majoria en la junta de vocals associats que pogués satisfer sos desitjos, que no són altres que gastar diners y accontentar gent, sempre tenint la vista fixa en las eleccions, de las que sens dupte esperan un nou desengany.

Afortunadament los temps han cambiat molt y'ls caciquistas, ab los entretochs qu'han donat als vocals associats, s'han pogut convencer de que cada dia són menys los que pensan com ells y segurament a aquestas horas haurán desistit de sos propòsits.

Nos permetèm, noo bstant, cridar l'atenció de's vocals associats sobre'ls mòvils que guian a determinats elements, unánimament calificats com a perturbadors de la bona marxa de l'Ajuntament, pera que inspirantse la Junta en lo bé de Tarragona, deixi d'escoltar propòsits als que, com hem dit al principi, tindria de recórrers ara per primera vegada, com en las eleccions municipals tingueren també, per primera vegada, que arribar a la trencadisa d'urnas, pera poder en part referse dos dias després, y ab los medis que tots sabèm de l'embesida que'ls hi doná la gent d'ordre sortint de l'indiferencia pera las cosas públicas.

En lloch preferent publicuèem lo Missatge que las Societats Econòmicas barceloninas han presentat al rey d'Espanya y que ha sigut redactat per l'eminent publicista, nostre amic don Joan Maragall, a qui de tot cor felicitem, lo mateix que a las esmentadas societats.

Tan prompte tingué noticia oficial del cambi de govern presentá sa dimissió lo digne governador que fou d'aquesta provincia D. Bernat Amer.

Y consti que no li diguèem nostre amic perquè al dirho mentiríam. No som los catalanistas dels que esmolan las escalas de l'edifici ahont está situat lo govern civil y gayre bé ab la llarga estada que ha fet a Tarragona lo Sr. Amer, si hem tingut ocasió de parlarli alguna que altra vegada.

Això no és no obstant obstacle pera que haguèem pogut reconèixer lo gran esperit de justicia ab que ha inspirat tots sos actes com a Governador, rodejant lo càrrech d'un prestigi de moralitat y d'honoradesa a que per desgracia de tots—fins del mateix govern central—no estèem acostumats.

Del Sr. Amer recordarèem sempre sas campanyas contra'l vici, lo poch cas que ha fet dels cacichs, lo cuidado ab que ha tractat de fer cumplir la ley y'l poch que s'ha cuidat de lo que puguessin fer y dir en contra de éll los mateixos cacichs a qui ab sa independència de carácter no ha accontentat pas gaire, essent una bona proba de lo que dièm l'energica y imparcial actitut quan las darreres eleccions municipals de Tarragona.

Com a particular ha obrat sempre lo Sr. Amer com un perfecte caballer y de sos sentiments caritatius ne donarian proba plena las molts familias necessitadas a qui socorria ab llarguesa.

Creuèem donchs cumplir ab un deber de conciencia significant lo molt que'ns dol que'l Sr. Amer deixi'l càrrech de Governador de la provincia, poguent tindre la seguretat que de l'època de son mando se'n conservarà per tothom un grat recort.

Lo succeïx en lo càrrech lo senyor Ortega Frias, a qui sols desitjèm que s'inspiri en l'exemple de son digne antecessor.

Neurastenias. — Neurostéogeno Sugrañes.

Ab subvenció de l'Estat y pera exercir l'ensenyansa, han fundat un important establiment a Mèrida de Mèxich (Estat de Kocutan), las Religiosas de Jesús y Maria.

Han sigut destinadas a la nova casa vint religiosas dels diferents colegis de Fransa y d'Espanya. De

G. SERRA Y TRILLA

METGE CIRURGIÀ

ex deixeble de l'eminent Dr. Aza, en malalties de la pell; ex Metge alumne de l'Institut de Alfonso XIII de Bacteriologia y Seroterapia

MALALTÍAS DE LA PELL Y MALALTÍAS CRÓNICAS

CONSULTA DE 11 A 1

COMTE DE RIUS, 20, 2.º—TARRAGONA.—COMTE DE RIUS, 20, 2.º.

la casa de Tarragona hi vá la Mare Saletat (D.ª Dolors d'Aguilar), actualment organista y professora de dibuix que ha sigut de l'acreditat colégi de Jesús y Maria.

Ab motiu de sa anada a Mèxich la Mare Saletat ha rebut probas de quant ha sapigut apreciar sos mèrits la bona societat tarragonina, produint sa marxa fort sentiment entre las personas que tingueren lo gust de tractarla y especialment entre las senyoretas que foren sas deixebles.

Desitjèm a la distingida religiosa un bon viatge y bona estada a Mèxich, ahont com aquí sens dubte sabrà ferse estimar per son afable carácter y son no comú talent.

Convalecencias.—Ovi Lectina Gíol.

En nostre darrer número repartirem a nostres lectors l'exposició que la Diputació, Municipi, Capítol Catedral y molts altres entitats y gran nombre de personas enviaren a las Corts, contra'l projecte de traslació de l'arquebisbat a Barcelona.

L'esmentada exposició fou redactada per D. Jesús Galán, y ha meregut los elogis de tothom per la correcció y acert en lo desenrotll del tema a que fa referencia.

Rebi'l Sr. Galán la nostre felicitació, que no li regatejèm aquesta vegada com li regatejarem l'altra, a causa d'aquell paragraf un xich repetós...

Lo dimars passá a mellor vida la respectable Sra. D.ª Francisca Valldeperas, viuda de Punsoda, mare de nostres amichs D. Jaan y D. Francisco.

A l'acompanyar a la familia de la finada en son dolor per aquest infortuni, fem vots pera que no'ls hi falti la resignació tant necessaria en aquests tristos moments de la vida.

—Camisas y corbatas alta novetat. Camiseria de Pau Brú, comte de Rius, 20.

Lo Comitè Republicá Democrátich Federal d'aquesta ciutat, ha tingut la finesa, que agraim, de convidarnos a la manifestació que sortirà aquest mati a dos quarts d'onze de las Casas Consistorials, dirigintse al Passeig de Pi y Margall, pera descobrir la lápida anunciadora de l'esmentat Passeig, que ha sigut costejada per suscripció popular.

La Comissió organidora ha publicat ab aquest motiu una alocució que fou fixada ahir pels nostres carrers.

L'acte promet estar molt concorregut.

L'Ajuntament no vá acceptar la proposta dels senyors Vallhonrat y Canyellas, d'encarregar als assilats de la Beneficencia lo lloguer de las cadiras en los passeigs públics, com se fá en altrats ciutats de més importancia que la nostra. Ho sentim, perquè l'Ajuntament no hi hauria perdut res y en cambi algún petit guany n'haurian tocat los pobres de la Beneficencia.

Veurèm si en l'arrendament hi occorrerà algún altre descuit com lo de l'altra vegada, o bé que la festa's fassi pera que dit servey vagi a certas mans. Estarèm a l'aguayt.

Lo Sr. President de la Comissió provincial de la «Creu Roja», nostre bon amic D. Frederich Vidal y Ferrer, ha tingut l'atenció, que agraim, de convidarnos a la festa religiosa que en honor de la Puríssima Concepció, tindrà lloch aquest demati a las onze

a l'iglesia del Sant Hospital d'aquesta ciutat.

Demá a la mateixa hora y en la esmentada iglesia's resará una missa de Requiem pera'l bé de l'ànima dels associats difunts.

Orfebreria religiosa y ornamentals de Iglesia.—J. CABALLÉ GOYENCHE.

Cansat de provar específichs sense cap resultat, l'únic que m'ha fet surtir espesíssim cabell a la calva més gran que'l meu cap tenia, és lo vegetal «Azgar» del perruquer CASALS.

TIP. DE FRANCESH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

¡¡Avis al públich!!

Per cada lliura de turróns de Massapá, Yema, Crocán y de fruita, se regalará una botella de Anís Sant Geroni a tot client que's digne visitar durant las festas de Nadal, la

CONFITERIA «LA MARIPOSA»

DE

ISIDRO ANGLÉS Y FILL

Carrer Major, 2.—TARRAGONA

Trobaran també'l verdader y llegítim Turró de JIJONA com lo d'Alacant a l'infim preu de 1'60 pessetas los 400 grams.

EN VENDA A PREU MÓDICH

La casa núm. 4 del carrer del Portalet, d'aquesta ciutat.

Informarà lo Notari D. Simó Gramunt.

Sant Agustí, 19, 1.º

Ibarra y C.ª de Sevilla

Linia regular de grans vapors

Perá Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagarcía, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sortirà d'aquest port lo dia 18 de Desembre lo vapor **Cabo S. Sebastián**, son capitá D. Joan C. Zorrozua; admetent càrrega y passatgers pera'ls citats ports.

Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

Compañía Valenciana de Navegació

Linia regular de grans y rápits vapors

ENTRE

Espanya, França è Italia

Vapors de la Compañía

Sagunto, Alceira, Játiva, Grao, Martos, Cabañal y Denia

Sortidas fixes y setmanals del port de Tarragona, directament pera **Marsella y Génova** los dimars de cada setmana.

Perá **Niza, Porto Marizio, Oneglia y Liorna** los dimars de cada quinzena.

Perá **Valencia, Alacant, Almeria, Málaga, Algeciras, Cadiz y Huelva** los dijous de cada setmana.

Directament pera **Cette** sortidas setmanals tota època del any.

S'admet passatge y càrrega a nolits reduits. S'admet càrrega ab nolit seguit y coneixement directe pera New-York, Nápols, Bari, Siracusa, Messina, Catania, Palermo, Cagliari, Venecia, Malta, Trieste, Fiume, Odessa, Braila, Galats, Alexandria, Port-Said, Suez, Aden, Bombay, Singapore, Hong-Kong, ab trasbordó a Génova.

Agent: **D. Antoni Más y March**

Tarragona, Plassa d'Oloraga, 1, Tarragona, Teléfono núm. 34

LINIA DE VAPORS SERRA

PERA LIVERPOOL

Sortirà d'aquest port lo dia 19 del corrent lo magnífich vapor **Tordera**.

Admet càrrega y'l despatxa son agent don Modest Fénech.

Xarop de hipofosfats CLIMENT

La llegítima marca "SALUD"

Srs. Climent y C.^a-Tortosa.—Molt senyors meus: Lo Nen X. de tres anys, sofria desde més de un any de una escrófulocrónica. Cansat d'usar sens cap resultat quantas Emulsions y reconstituyents se presenten per aquests cassos, vaig ensejar los **Hipofosfats Climent**, trobant consol lo pacient ja en lo primer frasco y molt prompte la curació completa.—**Dr. Siloniz**, Catedràtic de Barcelona.
 Srs. Climent y C.^a-Tortosa.—Molt senyors meus: Puch assegurarlos qu'en tots los cassos d'**Asthenia** presentats a la meua clínica a causa d'afeccions genitalls provinents de la falta de fixesa de las viscera abdominals (Enteróptosis) lo **Xarop Climent marca SALUD** m'ha donat inmillorables resultats.—**Dr. Gibert**, Especialista en parts y malalties de la dona.
 Exigeixis lo llegítim **Xarop Climent SALUD**, únich aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s'en expén altre del mateix nom.

Ovi

Lecitina

Giol

(Lecitina de rovell d'ou)

Tónich. Reconstituyent

Antineurasténich

La Joya del Centre

Establiment de begudas

DE **JOSEPH RIOLA**

Tarragona.—22. RAMBLA DE SANT JOAN. 22.—Tarragona

TEMPORADA D'ISTIU

Espumosos refreschs de taronja, plátano, vainilla, llimó, maduixa, etc., a 10 cént.
 Cervesa fresca **Moritz**, rebuda diariament de la fàbrica.
 Horxatas y xarops fins, nectars y demés begudas del temps.
 Dipòsit de gel.—Vins y licors de las més acreditadas marcas a preus econòmichs.
 Se serveix a domicili.

Serveys de la Companyia Transatlántica
 DE
BARCELONA

Línias de Cuba y Méjich.—SERVEY DEL NORT.—Lo dia 19 de Diciembre sortirà de Santander y'l 20 de Coruña, lo vapor **C. de Cadiz**, directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera litorals de Cuba y pera Costafirme y Pacífich, ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia, y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, també ab trasbord a Habana.

SERVEY DEL MEDITERRANI.—Lo dia 26 de Diciembre sortirà de Barcelona, y'l 30 de Cadiz, lo vapor **Montevideo**, directament pera Nova York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units y litorals de Cuba. També s'admet passatge y càrrega pera Puerto Plata, ab trasbord a Habana.

Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Diciembre sortirà de Barcelona y lo dia 15 de Cadiz, lo vapor **Leon XIII**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina el ferro-carril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacífich pera quals ports admet passatge y càrrega ab billets y coneixements directes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge y càrrega pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, ab trasbord a Habana.

Línia de Filipinas.—Lo dia 6 de Diciembre sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjas, lo vapor **Isla de Luzón** directament pera Port-Said, Suez, Aden, Colombo, Singaporé y Manila, servint per trasbord los ports de la costa oriental de Africa, de la India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Línia de Buenos Aires.—Lo dia 2 de Diciembre sortirà de Barcelona, l 3 de Valencia, l 5 de Málaga y'l 7 de Cadiz, lo vapor **P. de Satrústegui**, directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires. Admet passatge y càrrega pera Rio Janeiro, Santos, Punta Arenas, (Chile), Coronel y Valparaiso, ab trasbord a Cadiz al vapor de la Línia del Brasil.

Línia de Canarias.—Lo 17 de Diciembre sortirà de Barcelona y'l 18 de Valencia, lo 19 d'Alacant y'l 22 de Cádiz, lo vapor **M. L. Villaverde** directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas y Santa Cruz de Tenerife, y Santa Cruz de la Palma, retornant a Barcelona per Santa Cruz de Tenerife, Cádiz, Málaga (facultativa), Alacant, y Valencia.

Línia de Fernando Poo.—El dia 25 de Janer sortirà de Barcelona y el 30 de Cadiz, el vapor **per Fernando Poo**, ab escalas en Casablanca, Mazagán y altres ports de la Costa occidental d'Àfrica y Golf de Guinea.

Línia de Tanger.—Sortidas de Cádiz: dillúns, dimecres y divendres.
 Sortidas de Tanger: dimars, dijous y dissabtes.
 Pera més informes dirigir-se a son agent **D. Emili Borrás**

Elixir a la Ingluvina GIOL

Es lo millor remey pera la prompte y segura curació de totas las malalties del

VENTRELL

per cròniques que sian, regularisant son funcionament y reforsant los debilitats.
 De venta en totas las Farmacias y en casa son autor, **Passeig de Gracia, 4, Barcelona.**

Farmacia Plana

al costat de la antiga
CASA FIGUERAS
 REAL, 6.—TARRAGONA

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complet assortit de medicació pera curas anti-sépticas.—Especialitats nacionals y extrangeras.

Ayguas minero-medicinals
 TARRAGONA

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras
 Real 6, cantonada Rebollado 20

En aquesta casa trobarà la industria, la agricultura y las arts, un complet surtit de drogas, sulfat y primeras materias pera abonos ab riqueza garantida y de importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT
 Sofre FLORESTILLA de la millor marca
 TARRAGONA

Academia Duarte

Carrer de la Palma, 2.—Tarragona

Se donan conferencias de tots los cursos de las Facultats de Dr. t y Ciencias socials y Filosofía y Lletres, comprenent en aquesta darrera las seccions corresponents a las tres llicenciaturas.

Lo curs, com en anys anteriors, comensarà'l dia 1.er d'Octubre, com aixis ho disposa l'art. 3.er del Reglament.

S'admeten alumnes interns y externs. L'Academia compta ab sufficient nombre de professors titulars pera cada secció.

Pera informes al Director **D. Francesch Duarte**, advocat, beneficiat de la S. I. Metropolitana.

CERVESA

de primera calitat, se serveix a preus reduhuts en l'acreditat establiment

LA BATERIA

Rambla St. Joan, núm. 39

Gran assortit de vins y licors de totas classes, marcas de primera y preus econòmichs.

Gabinet de malalties dels ulls

DE **Eduard Tello**

METJE OCULISTA

Ex-intern, per oposició de la Facultat de Medicina.—*Ajudant de l'oculista Dr. Rios.*

Horas d: consulta: De 11 a 1 y de 4 a 6.—Gratis als pobres.

Compte de Rius, 11, pral.

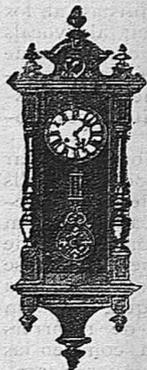
Lo Dr. J. Jordán

DENTISTA

Té l'honor d'ofèrir a sos nombrosos clients y al públich en general, lo **Gabinet Odontològich** que ab los millors avensos de la **Odontologia** moderna ha establert a

Barcelona, Passeig de Gracia, 4, 1.er (cantonada al carrer de Caspe, junt als teatres Tivoli y Novetats) y fentloshi aixis mateix avinent que **opera tots los dillúns a REUS** en sa antiga clínica dental

Plassa de Prim, núm. 2, primer pis
 DE LAS 9 DEL MATÍ A LAS 5 DE LA TARDE.

RELOTGERIA

DE

F. RIGAU

Baixada de Misericordia, 14
 TARRAGONA

Gran assortit de rellotges de totas classes y preus. Taller de composturas.

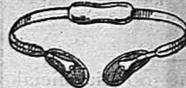
CLINICA DENTAL

DE **D. FULGENCI AGUSTÍ ALEU**
 PROFESSOR-DENTISTA

Unió, 44, pral.—TARRAGONA

Curació prompta de las malalties de la boca y dents. Extraccions sense dolor. Orificacions, empastaments y tota classe de obturacions.

Construcció de dents, dentaduras y aparells de totas classes y empleo de tots los anestessichs coneguts.

Bran fàbrica de braguers

24, Unió, 24

Herniados (TRENCAITS)

Aquest establiment compta ab los avensos més moderns y práctichs que la ciencia requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d'aparells ortopèdichs.

Especialitat en lo braguer Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de las trenaduras.

Grans existencias en braguerets de goma pera la curació radical de las trenaduras congénitas y adquiridas de l'infancia y tot lo concernent a Cirurgia y a Ortopedia.

Casa recomenada per tots los senyors metjes que han tingut ocasió de conèxela, tant per los gèneros de son catàlech com per los preus reduhuts.

PERE MONTSERRAT, Unió, 34.—TARRAGONA

La veritable propaganda

és farà usant tots los cataláns l'inmillorable **Paper de fumar CATALUNYA.**

ABONOS

químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilisant, elaborant los complets especials pera cada terra y cultiu.

ABONOS

organo-químichs propis pera plantacions preparantlos també ab atenció a las necessitats de la planta y terra a que deuen destinarse.

Despullas, tercerilla etc., grans llegums etc.

COMISSIONS Y REPRESENTACIONES

QUINTANA Y TORRES

Carrer de Barcelona, 4.—TARRAGONA

Joan Ruiz y Porta

Procurador

Méndez Núñez, 16, 2.ª—TARRAGONA

EXCELCER

En Llanas ven uns paraigues de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bô, que resisteix tota proba al devall d'un canaló.

Ademés, també té uns vaños ab uns pintats tan rebòns, que ni **Rafael ni Murillo** los podrian fer melló, apropiat per regalos; causan gran admiració.

Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastons, parassols de totas menas que són mol, barato y bons.

Mellor dit: no va cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

Negoci lucratiu

Venda de variadas participacions, de la societat tarragonina Pedrol y Companyia, domiciliada en aquesta ciutat y dedicada a l'extracció de materias fecals, pel sistema «INODORO».

Darán rahó a l'Administració d'aquest setmanari.

Fàbrica de sabó

DE **Miquel Melendres**

Sabó desde 0.20 ptas., 0.22 y hasta 0.35 la lliura.

Se serveix a domicili. Vilamiñana, 9, (Plá de la Seu, devant la porta de Sta. Tecla).

FUSTERIA

En aquest antic y acreditat taller se construeix tot lo referent al ram de fusteria, lo mateix en quant a obras, que'n treballs artístich-decoratius y de luxo.

11, MENDEZ NUÑEZ, 11.

Centre d'Instrucció Musical

de Tarragona

EN LO

SALÓ AYNÉ

Queda oberta la matrícula pera l'ingrés a las classes de Solfeig, Teoria de la música, Piano y Instruments d'arch.

Lo dia 1.er del próxim Octubre quedarà obert lo curs de 1902 a 1903.

Horas de classe

Senyoretas: de 5 a 7 de la tarde.
 Noys: de 6 a 8 de la nit.

ACADEMIA CARRO
 DIBUJ—PINTURA
 ART DECORATIV
 Unió—36. Tarragona

Horas de classe.—PINTURA.—Classe pera noys: De set a dos quarts de nou del matí.
 Classe pera senyoretas.—De dos quarts de dues a las tres de la tarde.
 DIBUJ.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.
 Pera noys: De set a dos quarts de nou del vespre.

GABINET Y CLINICA DENTAL

DE **A. PONS ICART**

SAN AGUSTI, NUM. 21, PIS SEGON, TARRAGONA

Tractament especial de las malalties de las dents y genivas.

Extracció de dents, caxals y arrels sense dolor.

Especialitat en emplastes, emplomaduras y orificacions.

Perfeccionament en la construcció de pessas y dentaduras de totas classes.

MAQUINARIA

agricola, industrial y vinicola

Complet assortit en ferreteria

MARCELÍ VICENS

APODACA, 27, TARRAGONA

Unich representant en aquesta provincia de l'important casa de Barcelona, Srs. Ignaci Sanpere y C.^a, constructors d'aradas y bògits pera ondas llauradas y demés màquines agricolas.

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció y Administració: Méndez Núñez, 6

Tarragona, trimestre..... 1 pesseta

Fora..... 1 »

Extranger..... 2 »

Número d' avuy..... 10 cént.

Anuncis a preus reduhuts

EMULSIÓ NADAL

Unica que conté'l 80 per 100 d'oli pur de fetge de bacallá

Aprobada y recomenada per las Academies de Metjes y Apotecaris

LA MELLOR:

LA MÉS AGRADABLE

Aquesta triple aygua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma está elaborada ab la tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botellas de 1/4 de litre al preu d'una pesseta.
 A ongrés importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra.—Reus
 A la menuda: Farmacia del Centro.—Tarragona.—Demandar AYGUA NAF SERRA

Aygua naf SERRA